

104 SERİ NO'LU GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ

Belge türü	Tebliğ
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Tebliğ grubu	GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞLERİ
Tarih	08.07.1972
Sıra no	104

Bakanlığımıza intikâl eden hadiselerden borç para verenlerin (ikrazatçıların) mükellefiyet tesisi suretiyle vergilendirilmeleri sırasında, Vergi Daireleri ile Malî Kazaî ve idarî Yargı Mercileri arasında bazı görüş ayrılıkları bulunduğu müşâhade edilmiş, bu sebeple konuyla ilgili olarak tatbikatta karşılaşılan güçlüklerin giderilmesi ve uygulamalara yeni bir yön verilmesi lüzumlu görülmüştür.

1. Borç para verenler hangi hallerde ikrazatçı sayılarak vergi mükellefiyetine alınacaktır :

a) Ticarî kazanç sayılacak haller :

Borç para verenlerin bu işten sağladıkları faizin gelir unsurlarından hangisine girdiğinin tayininde, ikraz işinin mutad meslek halinde ifa edilmiş olup olmadığına bakılmak lâzım gelir:

Ödünç para verme işi mutad meslek haline getirilmişse, bu faaliyet ikrazatçılık sayılacak ve elde edilen gelir, ticarî kazanç olarak vergiye tabi tutulacaktır.

Herhangi bir kimse, birden fazla yılda tek şahsa veya bir yılda aynı satış veya muhtelif şahıslara borç para vermişse, bu kimsenin ikrazatçılık işini mutad meslek halinde yapmış olduğunun kabulü gerekir. Kaza mercilerinin görüşü de bu merkezdir. Bu sebeple, borç para vermeyi itiyat haline getirmiş olanların ikrazatçı sayılarak, haklarında Gelir Vergisi Kanununun ticarî kazanç hükümlerine göre işlem yapılacağı tabiidir.

Bu şekilde borç para veren şahısların ayrıca, Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesi hükmüne tevfikân banker ad ve telâkki edilerek gider vergisi ile de teklif edileceği izahtan varestedir.

b) Menkul Sermaye İradı Sayılacak haller :

Borç para vermeyi itiyat haline getirmemiş olanların (ortada "Devamlılık" ve "Tekerrür veya Taaddüt" olmaması hasebiyle) arzi olarak veya tesadüfen ve ticari bir faaliyete bağlı olmayarak ikraz ettikleri paralar karşılığında elde ettikleri faizlerin menkul sermaye iradı olarak vergilendirilmesi icabeder.

Her iki halde de, ikrazatçılığı teyid eden olaylarla ilgili delillerin muhkem bir şekilde tertip ve tanzim edilecek tutanaklarla tesbit ve tevsik edilmesi ve rapor haline getirilmesi zorunludur.

2. İkrazatçılıkta vergiyi doğuran olay :

Bilindiği üzere, vergiyi doğuran olay; Vergi Kanunlarının, vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukukî durumun tekemmülü, ile doğar. (V. U. K. Md. 19)

Tatbikatta; ikrazatçılıktan mütevellit faizlerin ne zaman elde edilmiş sayılacağı (Vergiyi doğuran olayın ne zaman meydana geldiği) hakkında muhtelif görüşler mevcuttur.

Danıştayca verilmiş müteaddit kararlarda (Yüksek Mahkeme tatbikattaki teamülleri nazara alarak) faizin, ikraz işleminin yapıldığı anda doğduğu, yani elde edildiği kabul edilmiş olmakla idarî yönden de uygulamaların bu görüşe mütenazır olarak yürütülmesi uygun bulunmaktadır

Ancak, bu durumda da ortaya bazı yeni problemler çıkmaktadır.

Şayet borcun vadesi aynı takvim yılına isabet eder ve borç da vadesinde ödenirse, faiz bu yılın geliri olarak vergilendirileceğinden burada tereddüt edilecek bir husus yoktur.

Vadenin diğer yıla sirayet etmiş olması halinde de, faiz peşin tahakkuk ettirildiğinden, vergiyi doğuran olay bu, yılda tekevvün etmiş olacağı cihetle, borçla ilgili bulunan faizin, o yılın geliri olarak vergilendirileceği hususunda da tereddütlü bir durum mevcut değildir.

Borcun vade hitamında ödenmemiş olması halinde ise, durum tamamıyla değişmekte ve konunun icraya intikâl ettirilip ettirilmediğine bakılması lâzım gelmektedir.

